

בין סדום לאורק ההולנדית

לצד האירועים האחרונים בהולנד, נמצאה גם נקודת אור בדמות עיירה הולנדית שמפגינה אהבה עזה לעם ישראל. בפרשתנו אברהם מנסה לאתר נקודות זכות שיצילו את סדום ועמורה מחורבן, בסופו של דבר ניצלה צוער.

התגלית ההולנדית

הולנד היתה השבוע בכותרות ולא דווקא באופן חיובי. הפוגרום שהתרחש שם בליל ז' חשון, הזכיר תקופות אפלות, ועורר מחשבות נוגות מאוד בקשר לעתידה של אירופה.

אבל הרבי לימד אותנו שצריך לחפש את הטוב בכל דבר. בהמשך לאירועים שם התפרסמה השבוע כתבה בערוץ 13 הישראלי על שני הכתבים שנסעו לסקר את האירועים באמסטרדם ונקלעו להפגנה נגד ישראל. תוך כדי האירוע מישהו מהמפגינים צילם אותם ופרסם את התמונה שלהם ברשתות החברתיות כאות לכך שירדפו אותם, והם מצאו את עצמם במצב מסוכן.

לפתע צצו משום מקום שני הולנדים שבאו להושיע אותם. הם הזמינו את הכתבים להצטרף אליהם והם יספקו להם הגנה ואת כל צרכיהם. אותם שני מלאכים בדמות אנשים הגיעו מאורק (URK), עיר דייגים קטנה שמונה 24,000 תושבים וממוקמת לא הרחק מאמסטרדם.

הכתבים הגיעו לעיר וגילו שהיא כולה מלאה בדגלי ישראל. הם מתקרבים לבית המארחת שלהם ורואים מזוזה על משקוף דלת הכניסה לבית. בתוך הבית ניצבת חנוכייה במרכז החדר לצד חפצי יודאיקה למיניהם. הם לרגע חשבו שהם נמצאים באיזו עיר בישראל. מתברר שזאת עיר שלמה שאף אחד בה לא יהודי אבל כולם אוהבי ישראל. עבורם להציל יהודים בעת

צרה זוהי שליחות והזדמנות לתקן קצת את מה שקרה במלחמת העולם השנייה שאז רוב יהודי הולנד נספו בשואה.

הם מאמינים שהקב"ה בחר בעם ישראל כעם הנבחר. ושבניסים הוא החזיר אותם לארץ הקודש, אותה הבטיח להם בתנ"ך. והנה מתקיימים בארץ הנבואות של נביאי ישראל כמו נבואתו של זכריה הנביא: "עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים" (ח,ד), או נבואת ישעיהו על רחל אמנו שהקב"ה מבטיח לה "ושבו בנים לגבולם". הם גם יודעים שהארץ התנ"כית היא 'יהודה ושומרון' ולכן צריך לעשות הכל כדי שיהודים יוכלו לחזור ולחיות בארץ אבותיהם.

פעמיים בשנה הם נוסעים לבקר בישראל. המארכת סיפרה שהיא ביקרה 44 פעמים בישראל, ובנוסף לכך הם חוגגים דווקא את החגים היהודיים. בחנוכה הם חוגגים את הניסים שנעשו בזמן היוונים לעם ישראל, בפסח הם חוגגים את יציאת עם ישראל ממצרים ובסוכות העיר מלאה בסוכות, פשוט לא יאמן!

הכתב גם ביקר בחנות יודאיקה שם נמכרים מוצרים שמגיעים דווקא מישראל, לצד כיפות ועוד, וכל זה כדי לחזק את הקשר וגם כדי לתמוך כלכלית בישראל.

כשראיתי את הכתבה הזאת שמחתי מאוד שהנה יש 'אי קטן' בהולנד (אורק עד לפני כמה עשרות שנים היתה אי בפני עצמה) ששם כולם אוהבי ישראל. הנה יש מקום ששם עדיין יהודי לא רק שהוא רצוי שם, אלא כמו ששני הכתבים סיפרו שבזמן שהם שהו בעיירה הם הרגישו כמו כוכבי רוק.

יומיים לאחר מכן הגיעו חדשות אחרות לגמרי מאורק. בשבת האחרונה התפרסמו תמונות ברשתות החברתיות שבה נראים קבוצה של צעירים מחופשים לקצינים נאצים שמשפילים 'אסיר יהודי' שעל בגדיו טלאי צהוב, כשה'קצין' מכוון רובה לראשו של אותו יהודי. כל זה קרה באזור התעשייה של העיירה. המשטרה מיד פתחה בחקירה. מתברר שגם במקום הקטן הזה, שבו כולם אמורים להיות אוהבי ישראל, זה עדיין לא ממש כך.

אברהם נלחם על סדום

בפרשת השבוע וירא, אנו קוראים על חורבן הערים סדום ועמורה. הסיפור התחיל באוהל של אברהם אבינו, כששלושה מלאכים הגיעו לבקרו. אחד מהם בישר לאברהם ולשרה "כעת חיה ולשרה בן". כשהם עזבו הקב"ה אומר שהוא חייב לספר לאברהם שהמלאכים הולכים להחריב את סדום. מדוע? כי כמו שכבר נאמר קודם בתורה: "ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאוד" (לך יג, יג).

כשאברהם שמע את החדשות, הוא מיד התחיל להתפלל עבורם. הוא פנה לקב"ה ואמר: "האף תספה צדיק עם רשע?! אולי יש חמישים צדיקים בתוך העיר, האף תספה ולא תשא למקום למען חמישים הצדיקים אשר בתוכה, השופט כל הארץ לא יעשה משפט?!".

מדוע אברהם בחר במספר חמישים? כי כאן מדובר על חמישה ערים. סדום ועמורה הן אמנם שמות מוכרים אבל היו שם עוד שלוש ערים: אדמה, צבויים וצוער. מהי הסיבה שרק סדום ועמורה הפכו להיות ערים מפורסמות?

מסביר הרבי שהחטא של שתי הערים הללו היה כפול: הם גם הרשיעו בין אדם למקום וגם הרשיעו בעניינים שבין אדם לחברו, "רע לשמים ורע לבריות", בשונה משאר הערים שחטאם היה בעיקר בעבירות שבין אדם למקום, מרידה נגד הקב"ה (לקו"ש חל"ה עמ' 70. ביאורי החומש בראשית א, עמ' קצ"ו). לכן אברהם בחר במספר חמישים כדי שיהיה מנין להגן על כל אחד מחמשת הערים.

איך עלה על דעתו שצריך לכך מניין? את זה הוא למד מהסיפור שקרה עם דור המבול שמנו שמונה אנשים: "נח ובניו ונשיהם, ולא הצילו על דורם" (וירא יח, לג-רש"י). משם הוא הבין שצריך מנין.

כיון שלא נמצאו חמישים צדיקים ניסה אברהם להתפשר עם הקב"ה על ארבעים וחמש. מה ההיגיון במספר הזה? אומר רש"י: "תשעה לכל כרך,

ואתה צדיקו של עולם תצטרף עמהם", כך יהיה מנין צדיקים לכל עיר. זה מזכיר את אותם הנוהגים שכשיש תשעה גברים במניין מצרפים 'קטן', ילד לפני בר מצוה כשהוא אוחז חומש או ספר תורה בידו. כשאברהם לא מוצא ארבעים וחמש הוא יורד לארבעים כדי להציל לפחות ארבע ערים. משם ירד לשלושים ובסוף אפילו עשרה הוא לא מצא. או אז אברהם מרים ידיים ו"שב למקומו".

הצלת צוער

המלאכים יצאו לסדום, שם פגשו את לוט ודיווחו לו שהם הולכים להשחית את המקום, ושלכן יוציא את בני משפחתו. לוט הלך לשכנע את חתניו שיבואו איתו אבל הם לא רצו בכלל לשמוע מסיפורים כאלו. הם היו באמצע מסיבה. זה מזכיר את המסופר על הטיטאניק שבזמן שהספינה שקעה אנשים חגגו למעלה?

המלאכים תפסו בלוט ובני משפחתו והניחוהו מחוץ לעיר ואמרו לו: "המלט על נפשך. ואל תביט אחריך?" פן תספה". לוט פנה אל המלאכים ואמר: כיון שמצאתי חן בעיניך "להחיות את נפשי ואנוכי לא אוכל להמלט ההרה פן תדבקני הרעה ומתי", לכן אני מבקש ממך, המשיך לוט ואמר, "הנה נא העיר הזאת קרובה לנוס שמה והיא מצער אמלטה נא שמה? ותחי נפשי". ואכן רק כאשר "לוט בא צוערה" (יט, יט-כ) ה' החרیب את סדום.

בסופו של דבר, כמה ערים נחרבו? את זה התורה מספרת לנו במפורש בחומש דברים, בפרשת נצבים (כט, כב) שם נאמר: "כמהפכת סדום ועמורה אדמה וצבויים". מסתבר שלוט הצליח להציל את צוער. מדוע? כי לפי ערך הם היו ה"צדיקים בסדום". מה שלומדים מכאן שגם בסדום היו רמות של רשעות. סדום ועמורה בדרגה אחת, אדמה וצבויים היו מרשיעים כלפי הקב"ה אבל לא בין אדם לחברו, ואילו צוער בפועל ניצלה.

אבל עדיין נשאלת השאלה היכן נקודת האור בכל זה? את התשובה לכך אנו מוצאים בפרשתנו בתחילת פרק כ"א: "וה' פקד את שרה". אלו החדשות הטובות! הנה קרה הנס שכולם ציפו לו. סוף סוף נולד הילד

היהודי הראשון.

מכאן אנו למדים שאחרי העלמות והסתרים, אחרי ניסיונות ואתגרים אנו זוכים לגילוי אלקות! הילד היהודי הראשון שנולד הוא 'ילד ניסי', נס מהלך, וזה נותן לנו כוח ותקווה שאחרי אפלה כזאת שחוינו בשנה האחרונה יהיה גילוי אור אדיר של הקב"ה, ונזכה לביאת המשיח בקרוב ממש.